

BATALJUNI OD SAMIH JUGOSLAVENA ZA PRVE BITKE U ABESINIJU

Jedna velika infamija

Trst, marta 1935. — »Istra« je već donijela vijest, da u prve dvije divizije, koje je Italija mobilizirala za rat protiv Abesinije, ima pedeset posto Hrvata i Slovenaca iz Julijske Krajine. To je apsolutno točno, ali to nije sva strasna istina. Možemo danas da vam javimo, da je od Jugoslavena u tim divizijama formirano više bataljona od samih Jugoslavena. Sakupljeni su iz raznih bataljuna Jugoslaveni u specijalne bataljone i oni su određeni za prve i najstrašnije bitke u Africi. Oni će biti prvi poslani u strašnu klanicu. To se uostalom i ne krije. Iz pisama, koja stižu od naših mladića iz Firenze i Messine jasna je ta namjera, a vidi se, da su ti bataljuni bili podvrgnuti i specijalnim užurbanim vježbama za Afriku. Oficiri im govore o »rijetkoj časti«, koju im ovime ukazuje Mussolini. U jednoj ka-

sarni u Messini su prije polaska održali bombastički govori specijalno Slavenima, a među ostalim oficirima govorio je i jedan sottotenente Slovenac renegeat iz Gorice R-č, bivši djak tolminskog učiteljskoga, koji je rekao, da će svojim junaštvom u Abesiniji za slavu Italije talijanski »allogeni« dokazati da su dostojni sinovi majke Italije... Medjutim i ti čisto slavenski bataljuni pod kontrolom su brojnih špijuna, koji se rekrutiraju iz redova renegata i narodnih izdajica. Toliko imaju više komande povjerenja u našu omladinu... — Interesantno je ipak, da dozvoljavaju ovih dana našim vojnicima da pjevaju naše narodne pjesme. A ponijeli su sobom neke mladiće, pored tipičnih slavenskih harmonika, i nekoliko hrvatskih tambura. Iz pisama se daje zaključiti, da je moral naših vojnika velik, da niti pred

afričkim strahotama ne pokazuju straha i da se mnogo — nadaju...

Metode Mussolinijeve vlade su — kako vidimo — takve, da bi na njih trebalo upozoriti čitav svijet. Trebalo bi ukazati na jednu strašnu pojavu, na jednu podlost, kakvoj nema ravne. Jer ma da Mussolini računa i na junaštvo naše omladine, on u isto vrijeme računa i s time, da će u Abesiniji pasti čitava jedna generacija Jugoslavena iz Julijske Krajine i da će to koristiti asimilaciji ove naše zemlje. Slobodni Jugoslaveni u Jugoslaviji morali bi se pobrinuti, da ta strašna pojava prođe u široku svjetsku javnost, koja bi morala protestirati protiv takvog postupka. A i Abesinija bi morala biti upozorena na te činjenice. Možda će se to postići na neki način.

Italija stoji iza Venizelosa

U Grčkoj je buknuo građanski rat. Venizelos je pokušao da revolucionarnim putem dodje do vlasti. Prošla se krv. Borbe su teške i vrlo su velike žrtve grčkog naroda. Izgleda po svemu, da je Caldarisova vlada gospodar situacije, ali borbe se još nisu stvarno stišale. Medjutim, može se ipak već mirnije i kritičnije govoriti o povodu grčkog građanskog rata i o motivima, kojima se rukovodio Venizelos u svom pothvatu.

Još od ranije, od prije nekoliko godina, bilo je poznato upućenim krugovima u Grčkoj, da se Venizelos u svojim političkim unutarnjim i međunarodnim shvaćanjima ponio na jedan malo čudan način. Isprva to se svodilo na to, što je Venizelos već dugo bez vlasti i što su mu potrebne parole za borbu iz opozicije. Kada je došlo do sklapanja Balkanskog pakta, toliko korisnog ne samo po interese Grčke, već i svih balkanskih država Venizelos, na opće zaprepaštenje, istupio je protiv ovoga pakta motivirajući potrebu da Grčka ne pristupi ovom paktu, jer da je on štetan, već da treba umjesto toga da vodi politiku prijateljstva, pa čak i nešto više, politiku saveza sa fašističkom Italijom. U vrijeme kada je sklopljen balkanski pakt venizelistička štampa je otvoreno tražila, da se pitanje sklapanja pakta odloži za neko vrijeme, da bi se prethodno mogla konzultovati fašistička Italija.

Čudna »evolucija« starog i uglednog balkanskog političara, nosioca ideje grčke slobode, našla se odjednom u kontradikciji sa svim onim što je dotle kroz svoj dugi i plodan politički period Venizelos radio za dobro i moć svoje otadžbine. Nije bilo moguće objasniti mnoge njegove poteze, koje je činio posljednjih nekoliko godina. I ta njegova pogrešna orijentacija, strana interesima Grčke, dovela je još jednom njegove staračke ambicije na tapet grčke unutrašnje i međunarodne politike.

Razumije se da je cilj Venizelosove revolucije bio ne samo preuzimanje vlasti, već i izdvajanje manifestacija na polju međunarodne politike, a ta bi manifestacija bez sumnje, poznavajući dobro najnovije shvaćanje Venizelosa i njegovih protoktora, bila sadržana u tome, da Grčka istupi iz Balkanskog pakta. Vlada Caldarisa i Kondilisa energično i lojalno radeći na unutrašnjoj i međunarodnoj konsolidaciji grčkih prilika imala je u ovom svom zadatku znatnih uspjeha. Možda tu i leži jedan od razloga što je Venizelos pokušao ovaj očajnički gest da se još jednom dočepa vlasti, a svakako je vjerojatno da su njegove ambicije u ovom pitanju našle podudarnost i kod njegovih stranih protoktora.

Italija je, dakle, još jednom pokušala da da Balkanu izvrši udar, da sruši ono što je stvoreno posljednjih godina pod imenom Balkanskog pakta, a što je predstavljalo najteže razočaranje za fašističku Italiju. Ovim je Italija još jednom izišla na vidjelo sa svojim pravim namjerama i sa svojim pravim odnosom prema državama na Balkanu. Ali rezultati tog pokušaja znače ipak samo ponovni neuspjeh i blamažu za Italiju i Mussolinijevu politiku.

Francuska i Italija

Savez talijanskih Garibaldinaca priredio je u Parizu banket u počast francuskog ministra vanjskih poslova Lavalu. Na tom banketu održao je Laval govor o francusko-talijanskom prijateljstvu, pa je rekao među ostalim i ovo:

»Sporazumi, koje smo ja i Mussolini zaključili u Rimu, unijeli su povjerenje i srdačnost u odnose između Rima i Pariza. Ono što je sada u Rimu postignuto, bilo je prije nekoliko godina samo san. Uvjeren sam, da svi sada vode računa o sporazumima, koji su zaključeni između Italije i Francuske. Ovi sporazumi nisu samo regulirali stare nesuglasice između Francuske i Italije, nego su utrljali put zajedničkoj suradnji. Rimski sporazumi nemaju egoističnih ciljeva. U tim sporazumima ja i Mussolini branili smo francuske i talijanske interese. Naše nacije kao kćeri latinskog Rima, branit će našu staru civilizaciju. Radić ćemo također na izmirenju svih naroda. Poslije rimskih sporazuma pojačalo se povjerenje u Evropi.

Ja se sada osjećam manje osamljen. Znam, da će uz saradnju Italije zajedničkom dobrom voljom i odvažnošću naša dva latinska naroda moći sigurnije ići putem mira. Treba regulirati mir Evropi. U tu svrhu projektirana su dva pakta i to srednjeevropski pakt i istočni pakt. Pregovori za zaključivanje ovih paktova bit će teški. Medjutim poslije sporazuma u Rimu i onih u Londonu pojačana je nada, da će ovi pregovori uspješno biti završeni.

Zatim je Laval istaknuo, da je na sastanku s Mussolinijem u Rimu osjetio simpatije za vođu fašističke Italije, kao što je Mussolini osjetio simpatije prema njemu. Dana su obećanja, kojih će se oba dvojica držati. Uzajamno poštovanje i prijateljstvo olakšat će akciju za obranu latinske civilizacije.

Ovaj govor g. Lavalu naišao je na znatan odjek. I na komentare. Razumije se, najveći odjek imao je Lavalov govor u Italiji. Fašistička štampa iskoristila je taj govor kako je najbolje mogla, da bi pokazala kako je veliko prijateljstvo Francuske prema Italiji. Treba doista iskoristiti konjunkturu dok je zato vremena, jer ko zna kako će biti onda, kad jednog dana g. Laval ne bude više na vlasti...

AKO DODJE DO RATA IZMEĐU ITALIJE I NJEMAČKE

Presbiro fašističke Italije izdao je službeni komuniké, u kojem je rečeno, da se Italija ne boji nikakvih eventualnosti (tu se misli na udar od strane Njemačke u momentu, kad bukne rat u Africi...), jer da je Italija sposobna da digne na noge općom mobilizacijom 7 do 8 milijuna ljudi.

Na to nadodaje antifašistička »Giustizia e Libertà«, da ništa ne dokazuje bolje bahatu glupost fašističke Italije od ovakvih tvrdnja. U slučaju komplikacija između Italije i Njemačke, kaže taj list, ako Italija može da mobilizira 7 do 8 milijuna ljudi, Njemačka može da mobilizira 12 do 13 milijuna. A pored toga treba voditi računa o tome, da u modernom ratu ima veliku važnost i industrijska snaga, a na tom terenu je Italija bijedna upoređena s Njemačkom, pa napuhavanja u Rimu izazivaju smijeh.

MESINSKI BISKUP BLAGOSLIVLJE TRUPE ZA RAT PROTIV ABESINIJU

Pariski »Temps« od 27. o. mj. u dopisu iz Rima o ukrcavanju četa za rat u Africi, javlja i ovo:

»Dvije hiljade i šest stotina ljudi i 3000 tona materijala otplovilo je iz luke Messine brodom »Conte Biancamano«, koji je digao sidro u ponedjeljak navečer, aklamiran od mase. Mons. Angelo Paino, nadbiskup Messine, blagoslovio je brod i njegov teret u impresivnoj tišini. Velika većina vojnika, a također i veliki broj publike primio je blagoslov na koljenima. General Frederico Baistrocchi, potsekretar ministarstva rata prošao je reviju trupa prije polaska...«

Biskup Paino bio je ranije biskup na otoku Lipari, koji služi za deportiranje političkih sumnjivaca.

CIJENA ODGOVARA KAKVOĆI

Osobito se to opaža kod tjestenina. JAJNINE su na primjer najskuplje, zato je i njihova kakvoća odlična. To znadu naše domaćice a i svi oni koji ih jedu.

DOKAZ, DA SU ABESINCI »DIVLJACI«

— ŠTO JE ABESINSKI CAR UČINIO SA ZLATNIM SATOM VIKTORA EMANUELA

Talijanska štampa po Mussolinijevom naredjenju na sve moguće načine nastoji, da dokaže da su Abesinci doista divljaci, koje treba ratom pokoriti i čiju zemlju treba zauzeti... U tom smislu izišli su u fašističkoj štampi brojni članci. (Mussolini zaboravlja pritom, da te priče o divljaštvu imaju strašno negativan učinak na talijansku vojsku, koja i inače nema mnogo kuraže...) Interesantno je iz tih članaka ovo:

Kad je sadašnji car Abesinije bio došao pred nekoliko godina u Rim, Viktor Emanuel poklonio mu je skupocjeni zlatni sat s grbom Savojske kuće. Ras Tafari, kad se vratio u domovinu, poklonio je taj sat jednom svom vojniku (»a un deggiac gualunue« — kažu talijanski listovi). Taj abesinac je sat demontirao i pokvario, kao što to čine djeca s igračkama, a na koncu ga je darovao jednom članu talijanskog konzulata u Gondaru...

I sad to služi fašističkoj štampi da dokaže, kako je Abesinija divljačka zemlja.

POTREBNI SU SVI REZERVNI KARABINJERI ZA »SVAKI SLUČAJ«

Pozvani su svi karabinjeri u rezervi, da se prijave pod oružje — za svaki slučaj... Može lako da izbjie u Italiji nešto, što neće biti poželjno, pa je dobro imati mnogo karabinjera. A novine pišu o velikom entuzijazmu masa zbog ekspedicije u Afriku...

VELIKI TRANSPORTI TALIJANSKE VOJSKE

odlaze iz talijanskih luka na nekih dvadesetak velikih transportnih brodova

Prema vijestima u talijanskoj štampi vidimo, da dnevno polaze iz Messine, Napulja, Katanije i drugih nekih luka veliki transporti talijanske vojske, materijala, municije, topova, tankova i aeroplana za Somaliju i Eritreju. U vijestima je do sada citirano preko dvadesetak imena raznih najvećih parobroda, koji vrše transportiranje.

Vrši se dalje mobilizacija nekoliko godišta, a sad je pozvano i jedno novo godište mornarice pod oružje, i to 1916.

Fašistička štampa pjeva slavu talijanske vojske, koja je spremna da se u Africi bori za veličnu domovinu, koja ima misiju civilizovanja na ton kontinentu...

I ako Abesinija daje najmiroljubivije izjave i obraća se na pomoć Društvu naroda, dakle najvišem sudu za međunarodnu pravdu, Mussolinijev list »Giornale d' Italia« javlja, da je talijanska vlada prisiljena požuriti, vojničke pripreme u istočnoj Africi zbog toga, što je Abesinija zauzela neprijateljsko držanje i što je po vijestima koje stižu iz Eritreje poduzela velike ratne pripreme. Italija je morala, veli »Giornale d' Italia«, povesti računa o tome, pa su zato sada u Eritreji sve raspoložive čete stavljene u pokret. Italija mora biti spremna, da je nikakav događaj ne bi iznenadio.

Što je jedno pitanje organizacije, koja osobito onda dolazi do izražaja ako se rat vodi u kolonijama. Nadalje kaže »Giornale d' Italia« s obzirom na poziciju Italije u Evropi ovo:

ITALIJA NIJE EKONOMSKI SPOSOBNA ZA RAT U AFRICI

Mussolinijeva vrhovna komisija za obranu donijela je neki dan rezoluciju, u kojoj je rečeno, da je Italija privredno sposobna za rat, da ona ima u svojim granicama sve one sirovine, koje su joj potrebne za rat i da može da ratuje i bez uvoza iz vana. To medjutim ne će biti točno. Stara je istina, da Italija ne bi mogla ratovati, kad bi joj bile prekinute sve veze s inostranstvom, naročito one morem.

Giorgio Mortara, službeni fašistički ekonomista, u jednoj svojoj studiji o ekonomskoj nezavisnosti Italije, pred par godina, a to vrijedi i danas, napisao je među ostalim i ovu istinu:

RAT ĆE BUKNUTI U JULU?

Ratne naručbe mehaničkoj industriji.

Iz Genove se javlja pariskom antifašističkom listu »La Giustizia e Libertà«, da se tamo po svemu opažaju ratne namjere Mussolinijeve vlade. Vlada je rekvirirala mnoge velike brodove za transport vojske i materijala za Afriku. Na samom »Molo Vecchio« ima četrdeset rekviriranih brodova, koji se pripremaju za transportiranje trupa. Mehaničke industrije

dobile su velike naručbe ratnih strojeva i aeroplana s naznakom ekspedicije — »AO« — što znači »Africa Orientale«. — Naručbe moraju biti gotove do juna ili jula. Po svemu se čini, da bi rat morao izbiti tek za nekoliko mjeseci, kad bude sve spremno ako Abesinci ne izgube prije strpljivost...

»Premilitarski tečajevi drže omladinu uvijek spremnu za svaki poziv Domovine, bilo to na dalekim kontinentima, gdje talijanska zastava pokazuje volju neobuzdanog napredovanja (1), bilo to u obrani svetih granica Domovine na Istoku, granica, koje su nas stajale golemih žrtava i za koje ćemo se znati boriti da ne budu taknute. Time je fašistički sekretar u Kopru mislio na Abesiniju i na jugoslovensko-talijanske granice. Interesantno je, da talijanska zastava u Africi »pokazuje volju neobuzdanog napredovanja«.

Abesinijske i jugoslavenske granice

u jednom govoru fašističkog sekretara u Kopru

Pula, marta 1935. — Posljednjih dana u čitavoj se Istri užurbano spremaju oni mladići, koji nisu još dorasli za vojsku, a koji moraju polaziti predvojničke tečajeve. Ti tečajevi pretvoreni su sada u »bataljone« i vrše se vježbe oštrog pucaanja. Priredjuju se i svečanosti predavanja ratnih zastava tim bataljonima. Takva je svečanost održana i u Kopru u prisutstvu fašističkih hijerarhija i svih pretstavstva vlasti. Tom je prilikom »premilitarima« održao govor sekretar fašja u Kopru. On je među ostalim rekao i ovo, kako to bilježi »Corriere Istriano«:

Pozvani su svi karabinjeri u rezervi, da se prijave pod oružje — za svaki slučaj... Može lako da izbjie u Italiji nešto, što neće biti poželjno, pa je dobro imati mnogo karabinjera. A novine pišu o velikom entuzijazmu masa zbog ekspedicije u Afriku...

ITALIJANSKI DRŽAVNI DOLG

Londonški »Economist« od 23. II. pri naša gradivo o italijanskih državnih dugovima. Posnel jih je po uradnih podatkih prišiel do zaključka, da znašajo italijanski državni dugovi 152.348 milijonov lir. Od te vsote odpade na tako zvane console 9.892 mil., na druge fundirane dolgove 82.099, na višeci dolg pa 11.285 mil. lir, skupno 103.278 milij. Sled: tekoče obveznosti državne blagajne 798, kredit pri Banca d' Italia 1.773, Morahnovo posojilo 960, razne obveznosti 8.370, zadnji deficit 5.987, dolgovi avtonomnih teles 1.184 mil., odložena plačila 30—32 milijard lir. Nato navaja, koliko so znašali italijanski državni dugovi pred uvedbo fašizma ter navaja za to vsoto 97—101 milijardo lir. odloženih plačil pa je bilo tedaj 3—4 milijarde (to se pravi pod moratorijem) skupno torej 100—105 milijard lir. V primeri s sedanjo zadolžitvijo je italijanski državni dolg narasel v zadnjih 12 letih režima za 50 milijard lir, to je eno tretjino ob začetku fašizma obstoječega dolga.

ITALIJANSKO GOSPODARSTVO.

Pasivnost italijanske trgovinske bilance.

Trst, 25. februarja 1935. (Agis.) — Vse bitke, ki jih je Mussolini uvedel zadnja leta, vsi ukrepi za zboljšanje italijanskega gospodarstva niso ničesar izdali. Po poročilu italijanskega finančnega ministrstva znaša deficit italijanskega državnega proračuna od 1. julija 1934 do 31. januarja 1935 znatno vsoto 1.214.000.000 lir. Uradno poročilo sicer navaja, da je ta deficit popolnoma krit z zadnjim notranjim posojilom, o katerem smo že večkrat poročali. Vendar pa to posojilo uravnoveša zopet italijansko poslovanje samo v zadnjem polletju, a na drugi strani pa spet znatno poveča notranji državni dolg, ki je s tem zadnjim posojilom narasel že na 105 milijard 4.000.000 lir. Če primerjamo današnji državni dolg z dolgom pred uvedbo fašističnega režima, ugotovimo, da je v teku zadnjih dvanajstih let narasel državni dolg za 50.000.000.000 lir ali ene tretjine današnjega dolga.

Italijanski gospodarski politiki, ki stremljeva na to, da pokaže svojim preobremenjenim davkoplačevalcem moč fašističnega režima, se ji je v zadnjih letih to tudi posrečilo. Faktično pa je fašistično gospodarstvo s svojo politiko tiralo navzdol samega sebe. Najlepše nam to pokažejo naslednje številke:

	Uvoz (v milijonih lir)	Izvoz (v milijonih lir)
1927	20.369	15.615
1928	21.920	14.559
1929	21.300	14.889
1930	17.347	12.119
1931	11.643	10.210
1932	8.268	6.812
1933	7.431	5.990
1934	7.644	5.231

Iz številk za zadnje poslovno leto je razvidno, da se je uvoz italijanske trgovine znatno dvignil v primeri z letom 1933., med tem ko je izvoz ponovno padel. Tako se je v teku lanskega leta uvoz dvignil za 232.9 milijonov lir ali 31 odstotkov dočim je istočasno uvoz padel za 759.1 milijonov lir ali za 12.6 odstotkov. Pasivnost italijanske trgovinske bilance se je dvignila od 1.444 milijonov lir v letu 1933. na 2.433 milijonov lir v letu 1934., torej za znesek 989 milijonov lir.

CARLO LUSINA SLAVLJEN U LABINU

Trst, marta. — U Labinu je održana fašistička svečanost 8 predvojničkog bataljona. Tog dana je politički sekretar fašista iz Labina predao tom bataljonu zastavu. Zastavu je darovao federalni sekretar Bellini, a na njoj je ime »Carlo Lusina«. Prema tome ce se i taj bataljon zvati bataljon Carla Lusine.

Politički sekretar Milevoj (Milevoj) je predavajući zastavu izrekao govor o značenju Carla Lusine »toga mladoga krčkoga fašiste, koji je postao žrtva slavenskog barbarluka«, a tim riječima završavaju i članci o toj proslavi u tršćanskim novinama.

FAŠISTIČKI AVIJATIČARI MOLE BOGA DA IM DADE »ORLOVSKE PANDZE« DA OSVOJE CITAVI SVIJET.

U Italiji nemaju samo milicioneri svoju molitvu. Takvu molitvu imaju i avijatičari. Mussolini je 19. januara doletio avionom u Casertu i tu je otvorio tečajevu aeronautičke akademije. Biskup Caserte blagoslovio je zastavu akademijara, na kojoj je »andjeoske moto: »Fulmindo impervoso«. A zatim je jedan avijatičar čitao ovu molitvu:

»Bože sile i slave, koji daješ dugu našem nebu, mi se dižemo prama tvom svjetlu. Mi smo ljudi, ali mi lećimo prama tebi. Dai nam, o Bože, krilce orlova, pogled orlova, pandže orlova, da bismo mogli pobjeći svakuda kuda ti siješ svjetlo, zastavu, pobjedu i slavu Italije i Rima«

Tako glasi molitva fašističkih avijatičara, izrečena pred biskupom, koji blagoslivlje njihovu zastavu bez ikakvih skrupula. Ko zna, hoće li Bog čuti tu njihovu bizarnu želju da im dađe orlovske pandže, da bi mogli s njima za slavu Rima(!) osvetiti citavi svijet...

MODREJCE

Biće da je već opet protekla dobra godina, otkako sam dobio posljednju vijest s one strane Petrovoga Brda. Od Petrovoga Brda, preko, to je nekako uporedno sa Poreznom, zatim tri sata pješčenja od Podbrda tihom dolinom, pored Hude Južne, Grahova i Podmelca do Bače, pa još pola sata pješčenja gore, visoko nad rijekom i do Mosta, razvođen Idrijice i Soče, gde sam nekada imao svoj dom!...

Dobri Bože! Otvoreno kažem da sam do grla sit jalove slovenačke sentimentalnosti u pjesmi, članku, slici i nezrelom dačkom zadatku, gde se iz dana u dan jadikuje o našoj izgubljenosti zemlji, o neoslobođenoj braći, o progonima i patnjama koje trpi pola miliona našega naroda, tamo, preko. Riječi, koje samo draže, koje nisu u stanju da učine ama baš ništa. Ne donose utjehe, samo unose zabunu, nemir. Riječi su to koje padaju ovdje o bolu koji vlada tamo. Bol, koji je tamo nema riječi, nijem je... Zato tako rijetko kad doznam kako je tamo zaista, zato već godinu dana živim bez vijesti iz preka.

— Živjeli, profesore!
— Ah, jeste li zaista to Vi? I tu?
— Posjetio sam sina!
— A tamo? Kako?
— Pa čitate!
— Modrejčani? (Sva moja rodbina, skoro sva, je iz Modrejca!)

— Eh, Modrejčani! Oni su Vam još uvijek ostali onakvi kakvi su bili. Jednom nedjeljno vidimo ih mi Mostarci. U nedjelju, kada dođu u crkvu, i čutke prolaze mimo, nečujno se vraćaju.

Modrejci... Modrejčani...

Evo vam, tolminsko naselje. Pola sata hoda od parohije, u toploj prisoji pod Bučenicom, nad niskim poljem, kakvih petnaest kuća bijelasaju. Kreguljevi, Mohora-

jevi, Tomaževi, Testenovi, Štefajevi, Mohorovi... Sam graničarski svijet. Pred do-
brih dvesta godina bili su najodlučniji među tolminskim huntućima: kasnije su postali tihi, trezveni, skromni i pobožni. Rastu i žive od mlijeka, proje, helidenice, ječmene kaše i suvoga voća. Dobije se kod njih i jabukovače, ali se kazanica još nikad kod njih nije pušila.

Modrejčani! Kako je milo čuti da su još ostali isti kakve ih pamtim. Ded, odrudi čovjeka koji ti ne odgovara! Progoni ga, muči, ako ga ne boli! Pokušaj da ga uplašiš ako te se ne boji! Ako je sve svoje, svoju dušu i svoj mal, sve, odano položio na božji dlan!

Tako već godinu dana živim sa blagoslovljenom viješću iz preka, s one strane Petrovoga Brda: to je nekako usporedno sa Poreznom, zatim tri sata pješće od Podbrda tihom dolinom pored Hude Južne, Grahova i Podmelca do Bače, pa još pola sata pješčenja, visoko gore nad rijekom i ambisom do Mosta, i od Mosta pola sata do Modrejca. Živim sa blagoslovljenom viješću i ne bih htio nikada ništa više i ništa drugo da doznam, i krstim se u čudu nad plačljivom našom sentimentalnošću u pjesmi članku, slici i nedozrelom dačkom zadatku, koji nisu u stanju da učine ama baš ništa, i ne donose nikakve utjehe.

Modrejci! Modrejčani! Skoro cijele moje rodbine tamo je zavičaj...

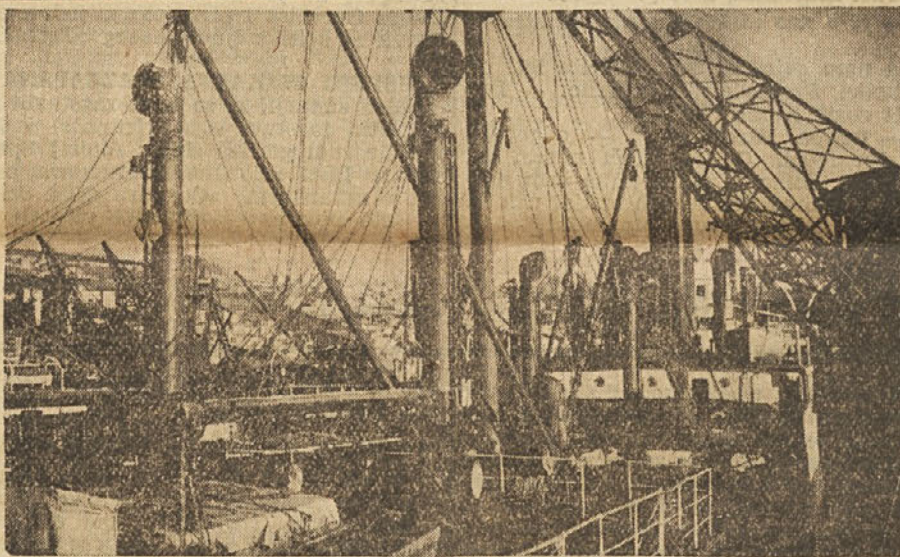
Da li ću još kada doći tamo?

Ne vjerujem, nemam nade! Ne mogu da podnosim stočki ko moji tamo preko. Ne volim. Za mnim seže da ne obuhvati sentimentalnost s ove strane.

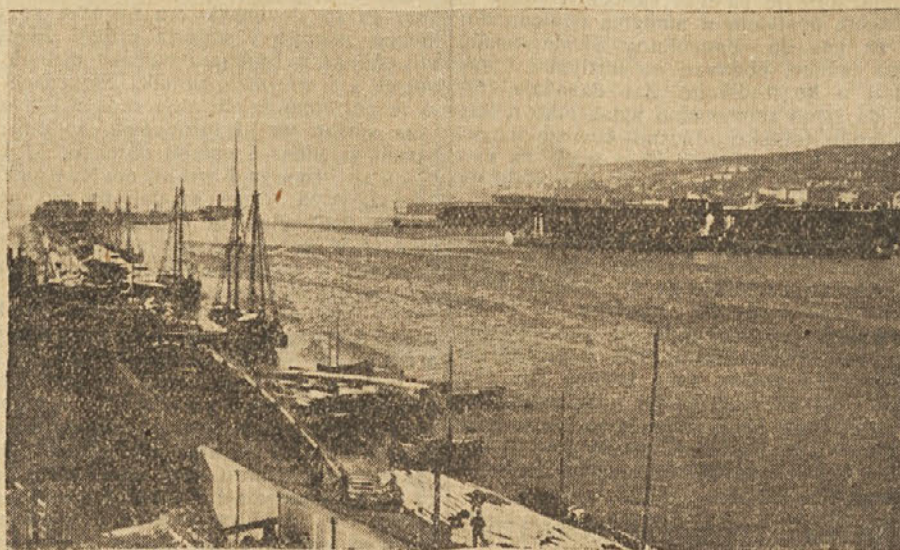
Ne plačem, a svakim danom sva gore mrzim...

Ivan Pregelj

(»Vsakdanje balade«, Dom in svet 1-2, 1935)

Promet u sušačkoj luci...

i »promet« u riječkoj luci...

LACKO KRIŽ I NARODNI POKRET U ISTRI

Listajući po našem ovogodišnjem »Jadranskom kalendaru« našo sam medju inim i crticu prijatelja Josipa Bazelića pod naslovom »Narodna Radnička Organizacija u Puli«. U tom je članku vrlo lijepo opisan rad i uspjeh naše radničke organizacije, a na koncu istoga su podvučene zasluge par naših ljudi. G. Bazeli je u hitnji i neimajući pred sobom nikakvih podataka nehotice ispustio da spomene g. Lacka Križa. G. Križ je vrlo zaslužan za našu stvar u Puli: on je starješina i duša Sokola, vodi diletantsku skupinu i prvi predsjednik Narodne radničke organizacije. — Tko se ne sjeća njegovih nastupa na skupštinama prigodom prvih političkih izbora u maju 1907. godine? Njega se tada smatralo najboljim na-

šim govornikom i njegova je živa i temperamentna riječ mnogo doprinijela sjajnom i neočekivanom uspjehu kod tih izbora.

Svakako medju najznačajnije njegove zasluge spada događaj, što je zapriječilo da na javnim skupštinama pod vedrim nebom Talijani i socijalisti izvirgavaju ruglu našeg oca Dr. Laginju i cijeli naš narod. — Negdje u julu 1909. godine Talijani zajedno sa internacionalnom socijalnom demokracijom sazvati su na »Mercatu« javnu skupštinu, na kojoj su naši bili u većini i sa pravom tražili da g. Lacko Križ na njoj pretsjedava. Talijani uvidjajući nezgodan položaj raspustili su skupštinu i sazvati drugu za iduću nedjelju. Socijalni demokrati i talijanski liberali alarmira-

li su sve što su mogli, ali naši nisu ostali prekrštenih ruku, već su čak pozvali g. Dr. Josipa Mandića, poznatog tadašnjeg tribuna i pretsjednika Narodne delavske organizacije u Trstu. I na ovu su skupštinu naši došli u ogromnom broju (najmanje 4 hiljade ljudi) i izabrali za pretsjednika g. Lacka Križa. G. Križ preuzimajući vodstvo skupštine je uz zveket sabatja, bacanje kamenja i praskanje revolvera skupštinu raspustio. Od tada niti Talijani niti socijalni demokrati u Puli nisu više sazivali javnih zborova pod vedrim nebom. Time se je naš živalj javno afirmirao, a Talijani se pokazali nemoćnima da su protistave našoj falangi jednaku silu.

Sa ovih par redaka našao sam uputnim da istaknem zasluge g. Križa, koji je do konca ra'ja igrao vidnu ulogu i bio jedna od najmarkantnijih ličnosti u Puli.

Ivan Stari.

IZ DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU

Predavanja omladinske sekcije

Omladinska sekcija održala je prošle subote članski sastanak koji je bio jako dobro posjećen. Bili su prisutni i pretsavnici društva »Istra«. Predavao je g. Dr. Vladimir Goljevšček o osnivanju i radu Omladinskih organizacija u Trstu i okolici prije fašističkog terora. Predavač je prikazao kroz koliko je borba morala proći omladina dok je uspjela stvoriti svoju vlastitu organizaciju sa sjedištem u Trstu. A zatim je opisao rad i ciljeve, kao i uspjehe te organizacije. Ovo interesantno predavanje su svi prisutni saslušali sa najvećom pažnjom.

Ove subote 6 o. mj. održava se članski sastanak sekcije u 8 sati navečer u prostorijama Istarskog akademskog kluba. Predavače g. Tone Peruško o »Kulturnom pregledu Istre«. Molimo svu braću i prijatelje da dodju u što većem broju na ovaj sastanak. U nedjelju 10 o. mj. priređuje Omladinska sekcija, u slučaju lijepog vremena, svoj prvi ovogodišnji izlet i to na Medvedgrad. — Sastanak u 1 sat popodne u društvenim prostorijama. — Poslovni odbor.

IZ SEKCIJE ZA MEDJUSOBNU POMOĆ DRUŠTVA »ISTRE«

Pozivaju se svi članovi i prijatelji Sekcije za medjusobnu pomoć, da prisustvuju zadnjem članskom sastanku pred glavnu godišnju skupštinu društva »Istra«, koji se održaje u nedjelju, dne 10 marta u 10 sati prije podne u društvenim prostorijama sa slijedećim dnevnim redom:

- 1) Pozdrav pročelnika.
- 2) Izvještaj o dosadašnjem radu sekcije sa izvještajem tajnika i blagajnika za narednu glavnu godišnju skupštinu »Istre«.
- 3) Izvještaj revizije.
- 4) Biranje 2 člana uprave po § 21 poslovnika.
- 5) Eventualija.

Poslovni odbor.

SMRT NAJSTARIJE ŽENE NA CİCARIJI

Naše pleme izginuti neće.

Vodice, februara 1935. — Dne 9 o. mj. zapustila nas je i preselila se je u vječnost jedna od najstarijih žena u našem selu, a možemo reći, da je bila i najstarija žena na cijeloj Cıcariji. Ribarić Marija, rođena Čendek, rođena 12 maja 1835. godine. Zapustila nas je u svojoj dubokoj starosti, u svojoj stotoj godini života. Do unatrag par godina bila je još u dobroj tjelesnoj snazi, te je obavljala i poljske poslove. Ostavila je ogroman broj, što sinova, što kćeri, unuka i prauku: svih ukupno 130 osoba. Vidi se po tom broju potomaka pok. Marije Ribarić, da naš narod neće tako brzo izginuti, kako naši gospodari misle, i da je naš korjen čvrst korjen, kojega se neće tako lako izčupati. Pokojnici neka je lahka naša istarska zemlja, a njezinoj toliko brojnoj obitelji naše saučesće.

ISTARSKO VJENČANJE

U subotu 2 o. mj. vjenčao se gosp. Marijan Mirković iz Lobarike sa gđjom Fumicom Cukerić iz Čabrunići u crkvi Sv. Petra u Zagrebu. Mladi par je pokazao svima prisutnima da im nije ništa draže od milog običaja onog kraja, u kojem su se rodili. Bio je tu »mih« i »roženice« i istarska pjesma. Oni koji nisu vidili još našeg običaja bili su oduševljeni. Kumovali su gg. Marjanović i Šverko. Mladom paru naša najiskrenije čestitke.

U FOND »ISTRE«

Ladavac Ivo, sr. vet., Pirov... D 20.—
Puhaj Anton, Maribor... D 12.—
A. C., Zemun... D 20.—
X. Y., Subotica... D 10.—
Čeper Anton, Zalog... D 10.—
U prošlom broju objavljeno... D 36.516,60
UKUPNO D 36.598,60